

Resultat från inventeringar av järv i Sverige 2007

Innehåll

1. INLEDNING	4
2. METOD	4
2.1. ORGANISATION	5
3. RESULTAT	5
4. LITTERATUR	11

Versioner

Rapporten är skriven av Viltskadecenter som har i uppdrag att årligen sammanställa länens resultat från järvinventeringen.

Författare: Mona HansErs, Peter Jaxgård, Linn Svensson.

Kartillustrationer: Peter Jaxgård

Detta är version 1.0.

Version	Utgivningsdatum	Förändring
1.0	2007-12-23	-

Omslagsbild: Järvspår i Norrbotten. Foto: Per Ahlqvist.

Den här rapporten kan beställas från Viltskadecenter,
730 91 RIDDARHYTTAN, 0581 - 920 70, 69 73 35. Den kan även laddas
ned som en pdf-fil från Viltskadecenters webbplats: www.viltskadecenter.se

1. Inledning

Riksdagen har beslutat att björn, järv, lodjur, varg och kungsörn skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och även kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57), som antagits av Riksdagen (protokoll 2000/01:88) anges olika mål för storleken på rovdjursstammarna. Målen uttrycks i antal årliga föryngringar, vilket för björn, järv, lodjur och varg innebär antal honor som föder ungar varje år och för kungsörn antal årliga häckningar. För järv är etappmålet 90 föryngringar, vilket motsvarar en stam på cirka 575 djur.

Länsstyrelserna i län som omfattas av renskötselområdet har sedan 1996 haft det regionala ansvaret för inventeringen av järv liksom för björn, lodjur, varg och kungsörn. Sedan 2002 har samtliga landets länsstyrelser detta ansvar. I denna rapport redovisas en nationell sammanställning av länsstyrelsernas inventeringsresultat från inventeringssäsongen 2007. I rapporten redovisas antalet *föryngringar* av järv 2007, det vill säga antalet kända kullar av järv som föddes i februari – mars 2007 och som inventerades under perioden 1 mars 2007 – 30 juni 2007. Därtill redovisas den övriga förekomsten av järv som registrerats av länsstyrelserna under inventeringsperioden (1 mars – 30 juni 2007).

Svenska samebyars betesområden i Norge samt gränzoner i Finland och Norge

Inventeringsområdet för rovdjur ska enligt föreskrifter (NFS 2004:17) omfatta även svenska samebyars renbetesområden i Norge. Dessutom ska föryngringar som ligger inom en zon på 5 km från det totala renbetesområdet redovisas, vilket omfattar även föryngringar i Finland samt föryngringar i ytterligare områden i Norge. Renbeteskonventionen från 1972 som behandlar svenska samebyars betesrätt i Norge och norska samebyars betesrätt i Sverige upphörde att gälla den 30 april 2005. Det är i dagsläget oklart vilka områden svenska samebyar har rätt att använda som renbetesområden i Norge. I den här rapporten redovisas föryngringar på de konventionsbetesmarker som gällde fram till 2005. Respektive länsstyrelse inhämtar information om föryngringar från NINA (Norsk Institutt for Naturforskning), SNO (Statens naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning, Norge) och Vilt- och fiskforskningsinstitutet i Finland.

2. Metod

Viltskadeförordningen (2001:724) samt *Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd om inventering samt bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar* (NFS 2004:17) och *Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd om inventering av rovdjursförekomst utanför samebyar* (NFS 2004:18) reglerar inventeringsverksamheten i detalj. I NFS 2004:17 och NFS 2004:18 anges bland annat vilka inventeringsmetoder och vilka kriterier som ska användas vid kvalitetssäkring i fält och för att fastställa antalet föryngringar. Kvalitetssäkringen i fält får endast utföras av personer som utsetts av länsstyrelsen och som genomgått utbildning vid Viltskadecenter.

Inventeringsarbetet är främst inriktat på att fastställa antalet föryngringar av järv och i andra hand övrig förekomst. Förekomst registreras främst i områden utan föryngringar. Fastställandet av antal föryngringar grundar sig i huvudsak på lokalisering av järvlyor. Områden med tidigare kända järvlyor besöks regelbundet under mars – maj varvid eventuell aktivitet av järv registreras. Områden som bedöms kunna hysa reproducerande järvar, men där man inte tidigare känner till någon järvlya, besöks också i möjligaste mån under inventeringsperioden (1 mars – 30 juni). Därtill görs även efterkontroller eller barmarkskontroller av platser där föryngring bedömts som trolig, men inte kunnat fastställas under tiden lyan nyttjades av järvhonan. Vid dessa kontroller registreras förekomsten av spår och andra tecken som tyder på att honan fött ungar. Barmarkskontroller kan ske efter 30 juni om det fortfarande är snötäcke då. En föryngring bedöms som *säker* eller *sannolik* beroende på om ungar dokumenterats eller inte. Om en unge eller ungar dokumenterats och senare under året konstaterats ha dött bedöms föryngringen som

misslyckad. Metoden att registrera lyor har utvärderats av en arbetsgrupp på uppdrag av Direktoratet för Naturförvaltning (Lundvall m fl 2006).

2.1. Organisation

Länsstyrelsernas ansvar för inventeringen omfattar planering, genomförande, dokumentation, sammanställning och utvärdering. Dokumentation av inventeringsarbetet ska ske i den nationella rovdjursdatabasen *Rovdjursforum*. Inventeringen av järv bedrivs i samarbete med samebyarna. På Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas uppdrag genomför Viltskadecenter utbildning av de personer som ges rätt att kvalitetssäkra observationer i fält. Viltskadecenter gör även den nationella sammanställningen av länsstyrelsernas inventeringsresultat.

3. Resultat

Sverige

Totalt 78 föryngringar av järv registrerades i Sverige för 2007¹. Alla föryngringar har skett inom renkötselområden (tabell 1). 78 föryngringar utgör 87 % av det nationella etappmålet för järv som är 90 föryngringar. Antalet registrerade järvföryngringar 2006 var 55 stycken, vilket motsvarade 61 % av det nationella etappmålet.

De 78 föryngringarna fördelade sig på fyra län: Norrbottens (45), Jämtlands (21), Västerbottens (10), och Dalarnas (2) län. Mer än hälften av föryngringarna återfinns alltså inom Norrbottens fjällvärld. 64 av föryngringarna (82 %) bedömdes som *säkra föryngringar* och 11 av föryngringarna (14 %) bedömdes som *sannolika föryngringar*. I Norrbottens län registrerades två *misslyckade föryngringar* varav en var föremål för skydds jakt efter inventeringsperioden och en konstaterades av järvprojektet vid Sveriges lantbruksuniversitet. I Jämtlands län konstaterades en *misslyckad föryngring*. I Gävleborgs och Västernorrlands län registrerades ingen föryngring av järv, men däremot regelbunden förekomst under inventeringsperioden. När denna rapport skrivs har inget län registrerat tillfällig förekomst av järv under reproduktionscykel 2007.

Totalt inventerad yta under inventeringsperioden för järv 2007 är 21% av Sveriges yta. Motsvarande inventerad yta för inventeringsperioden 2006 var 28 % av Sveriges yta.

Svenska samebyars renbetesområden och gränzoner i Norge

Åtta norska järvföryngringar som berör svenska samebyars renbetesområden är dokumenterade. Fem av dem är funna inom de förra konventionsbetesmarkerna (figur 2). Resterande tre föryngringar är funna inom en zon av 5 km i anslutning till svenska samebyars betesområden i Norge eller i Norge, men inom en 5 km zon från betesmarker i Sverige.

Gränzoner i Finland

Inga järvföryngringar har registrerats i Finland inom 5 km från betesmarker i Sverige.

---

¹ De 78 föryngringarna inkluderar *inte* föryngringar beräknade enligt 8 § NFS 2004:17, som kan användas i ersättnings sammanhang.

Tabell 1. *Förekomst, antal säkra, sannolika och misslyckade föryngringar av järv samt andel inventerad yta av länen 2007. Rapporten baseras på de observationer som gjorts hittills under reproduktionscykeln.*

Län	Förekomst av järv 1 mars 2006 - 30 september 2006 ¹	Antal funna under inventeringsperioden ²		Antal kända misslyckade föryngringar ³	Totalt	Andel inventerad ⁴ (%)
		Säkra	Sannolika			
Stockholm	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	1
Uppsala	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	3
Södermanland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	0
Östergötland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	0
Jönköping	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	6
Kronoberg	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	4
Kalmar	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	2
Gotland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	0
Blekinge	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	6
Skåne	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	2
Halland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	2
Västra Götaland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	1
Värmland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	11
Örebro	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	21
Västmanland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-	0
Dalarna	Föryngring	-	-	-	-	19
<i>Varav inom samebyar</i>		2	-	-	2	15
<i>Varav utanför samebyar</i>		-	-	-	-	20
Gävleborg	Regelbunden förekomst	-	-	-	-	19
Västernorrland	Regelbunden förekomst	-	-	-	-	3
<i>Varav inom samebyar</i>		-	-	-	-	0
<i>Varav utanför samebyar</i>		-	-	-	-	5
Jämtland	Föryngring	14	6	1	21	40
Västerbotten	Föryngring	9	1	-	10	23
Norrbottn	Föryngring	39	4	2	45	41
Hela landet		64	11	3	78	21
<i>Varav inom samebyar</i>		<i>64</i>	<i>11</i>	<i>3</i>	<i>78</i>	<i>34</i>
<i>Varav utanför samebyar</i>		-	-	-	-	7

¹ *Föryngring*: minst en järvhona har fått ungar i länet. *Regelbunden förekomst*: Spår eller andra observationer av järv har dokumenterats vidminst tre tillfällen under minst tre månader under reproduktionscykeln 2007 (1 mars 2007 - 30 april 2008)

² Inventeringsperiod: 1 mars -30 juni 2007

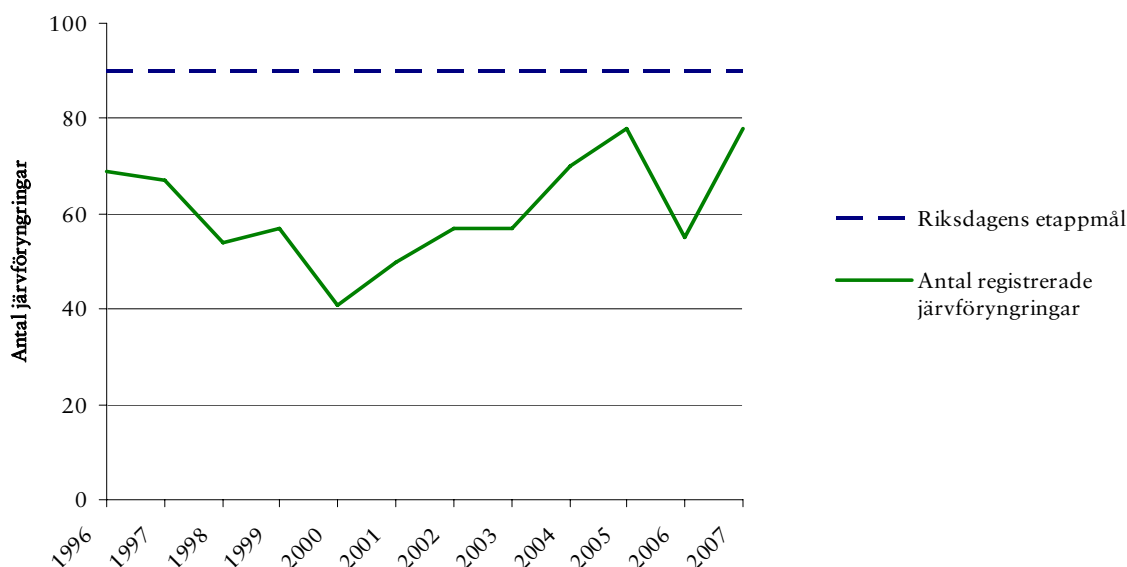
³ Med misslyckad föryngring menas att unge/ungar har dokumenterats och senare under reproduktionscykeln konstaterats ha dött

⁴ Andel av länet som är besökt under inventeringsperioden 1 mars -30 juni 2007 och registrerat i Rovdjursforum.

Källa: Länsstyrelserna

Ett nytt ersättningssystem för rovdjursförekomst i renskötseområdet infördes 1996. Samtidigt fick länsstyrelser i de län som omfattas av renskötseområdet ansvar för inventeringen av järv och övriga stora rovdjur. Antalet årliga föryngringar av järv som dokumenterats sedan dess har varierat mellan 41 och 78 stycken (figur 1, tabell 2).

Förändringar i arbetsmetodik och i kriterier som används vid bedömningar av observationer har gjorts i samband med införandet av Naturvårdsverkets föreskrifter för inventering 2002 samt revidering av dessa 2004 (se NFS 2002:14, 2002:15, 2004:17 och 2004:18). Dessutom ändrades ersättningssystemet till samebyarna år 2000 och 2005. Detta kan påverka jämförbarheten för inventeringsresultaten mellan år.

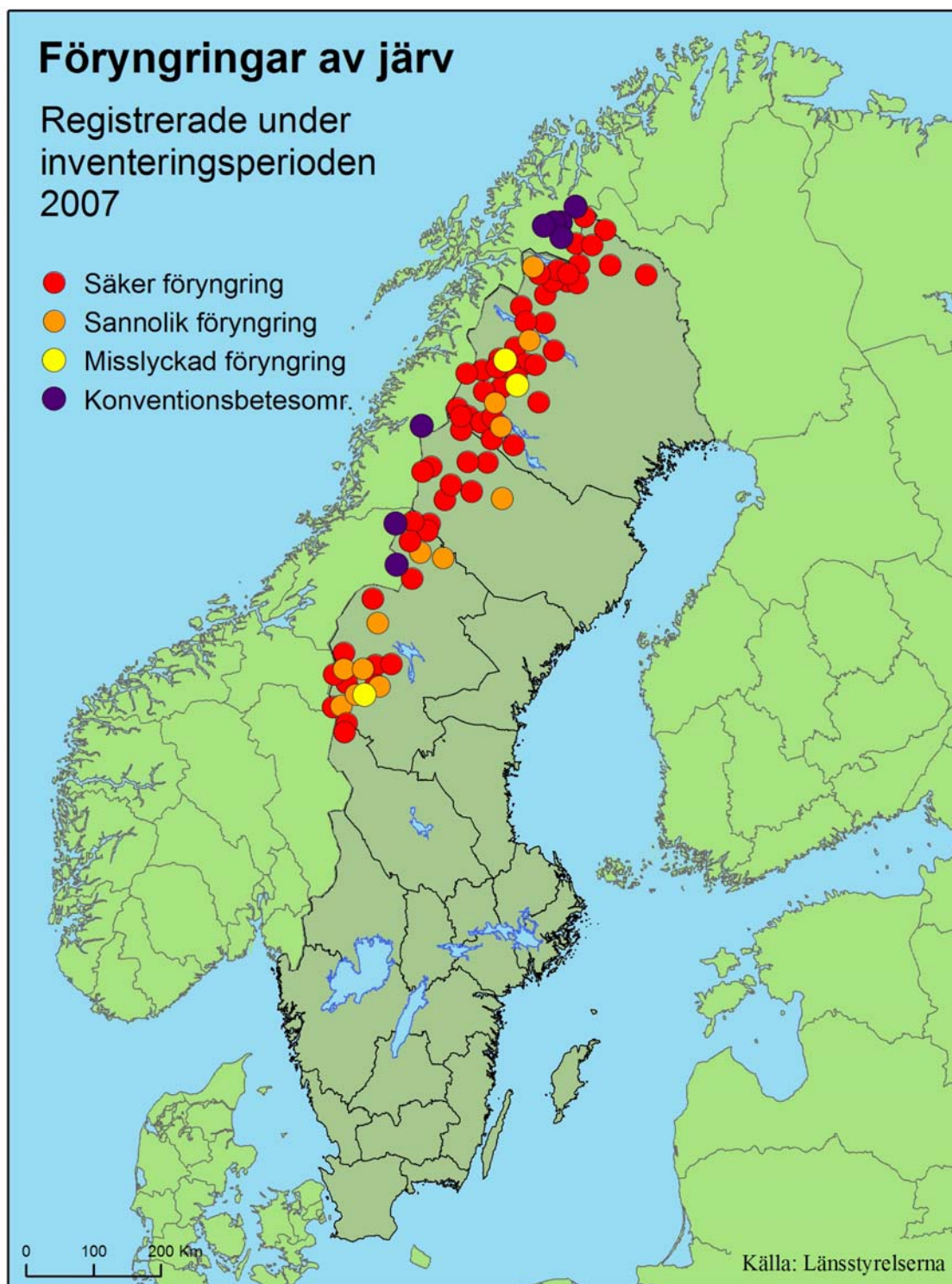
Figur 1. Antalet föryngringar i Sverige som har registrerats av länsstyrelserna åren 1996-2007.
Källa: Länsstyrelserna

S

Tabell 2. Antal registrerade föryngringar av järv 1996 - 2007. Från och med år 2003 delas föryngringarna in i säkra, sannolika och misslyckade.

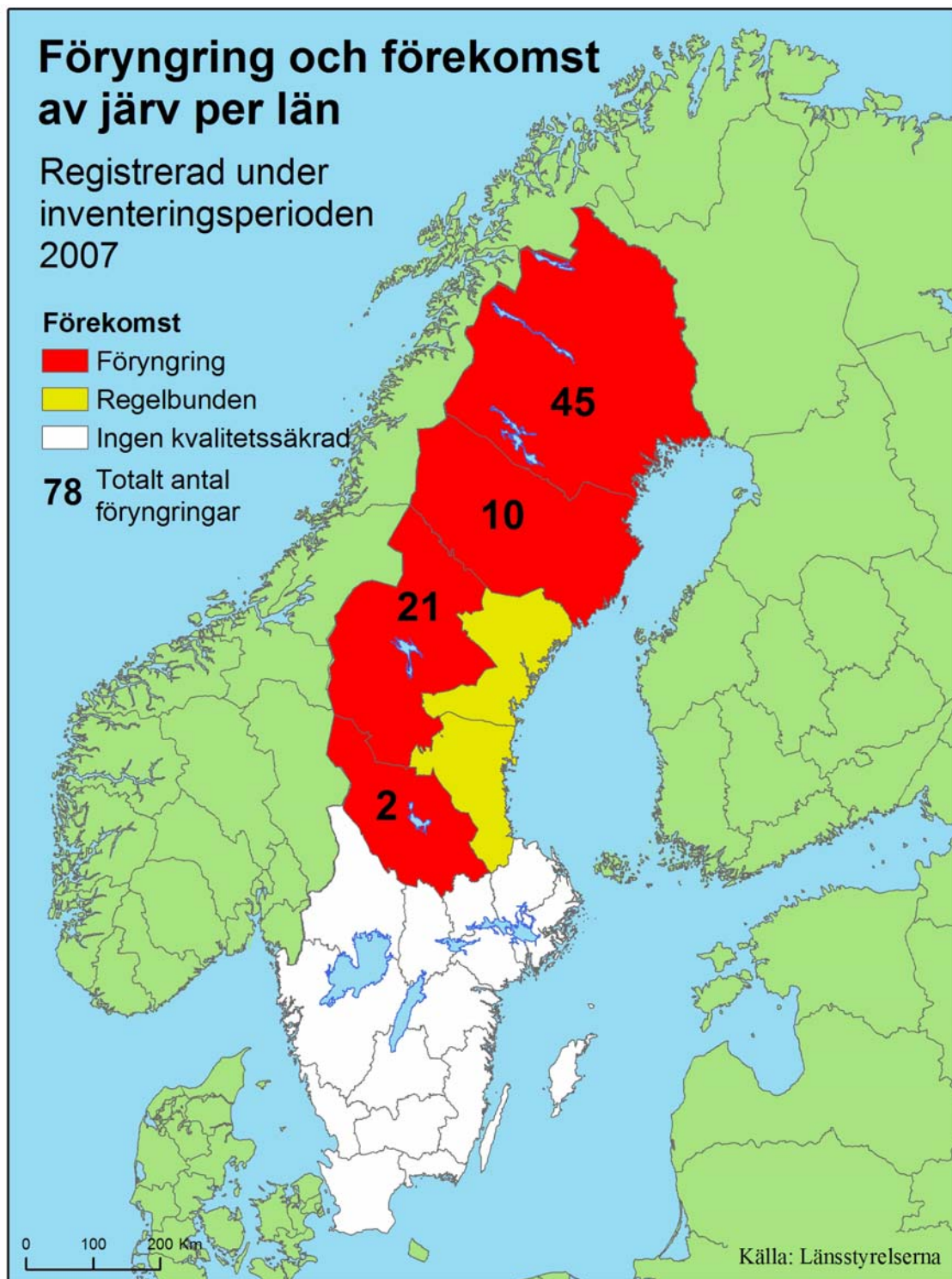
År	Antal föryngringar			Totalt
	Säkra	Sannolika	Misslyckade	
1996	-	-	-	69
1997	-	-	-	67
1998	-	-	-	54
1999	-	-	-	57
2000	-	-	-	41
2001	-	-	-	50
2002	-	-	-	57
2003	29	28	-	57
2004	31	39	-	70
2005	61	14	3	78
2006	45	8	2	55
2007	64	11	3	78

Källa: Länsstyrelserna

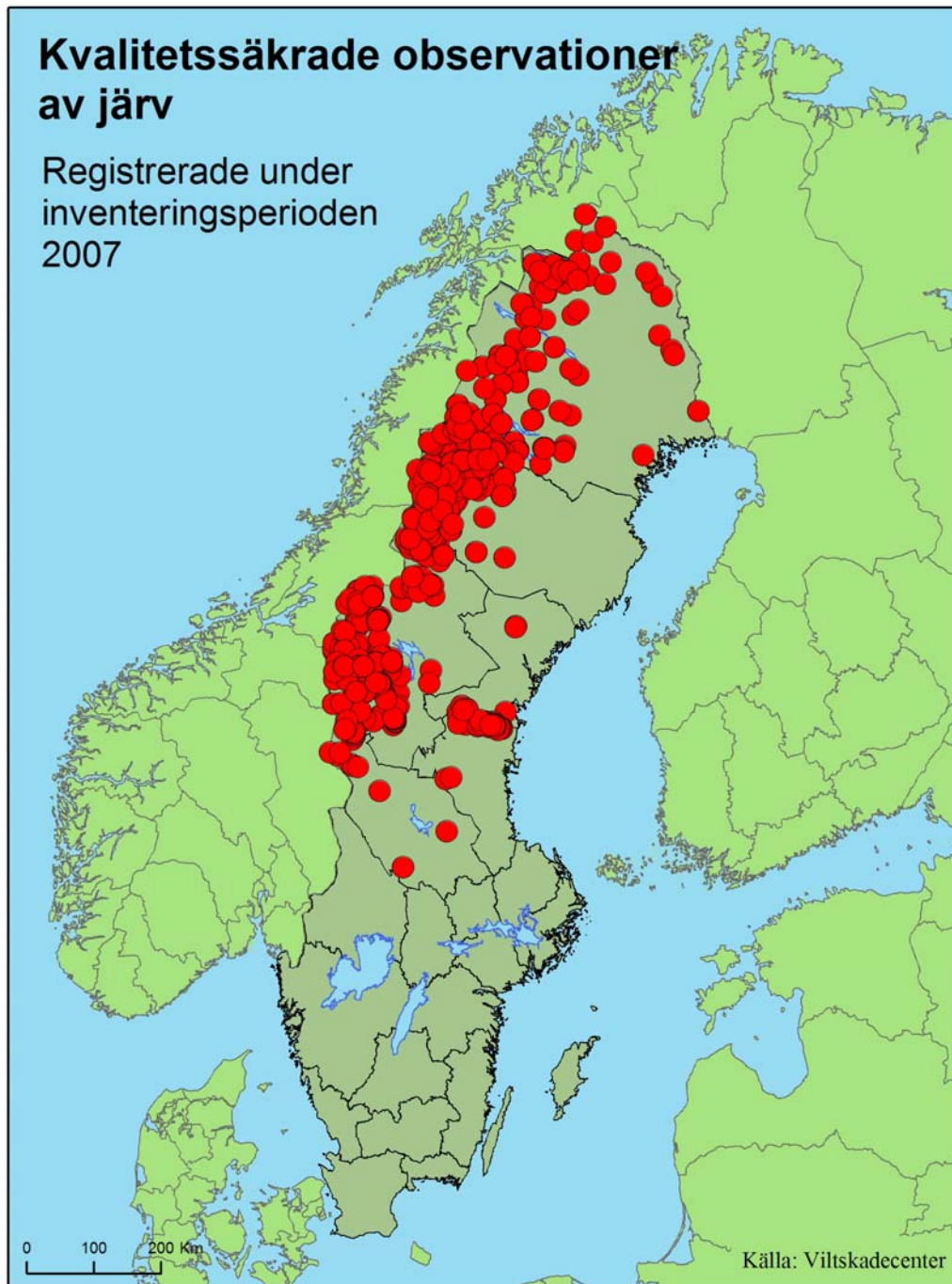

Figur 2. Utbredningen av de 78 föryngringar av järv som registrerades av länsstyrelserna i Sverige 2007, samt de föryngringar som registrerats i Norge men som berör svenska samebyars renbetesområden, 6 st. Uppgifter från svenska betesmarker i Nord-Trøndelag, Norge, saknas vid sammanställningen av denna rapport. Inventeringsperiod för att fastställa föryngring: 1 mars – 30 juni 2007. Kartan bygger på uppgifter från den nationella databasen Rovdjursforum samt från inventerings-rapporter från länen.

Figur 3. Totalt antal registrerade föryngringar av järv (järvlyor) (säkra, sannolika och misslyckade) och förekomst av järv registrerad av länsstyrelserna 2007. Med regelbunden förekomst menas att spår eller andra observationer av järv har dokumenterats vid minst tre tillfällen under minst tre månader i reproduktionscykeln 2007 (1 mars 2007 – 28 februari 2008). Kartan bygger på uppgifter från den nationella rovdjursdatabasen Rovdjursforum. Eftersom reproduktionscykeln för järv 2007 sträcker sig fram till 28 februari 2008 kan fler län komma att registrera förekomst.

Figur 4. Observationer av järv gjorda under inventeringsperioden 2007 (1 mars – 30 juni 2007) kvalitetssäkrade av länsstyrelsernas personal enligt NFS 2004:17 och NFS 2004:18. Kartan bygger på de uppgifter som finns registrerade i den nationella databasen Rovdjursforum. Eftersom arbetsinsatsen varierade geografiskt ska kartan inte betraktas som en täthets- eller utbredningskarta.

4. Litteratur

Lundvall, A., Andren, H., Lindén, H., Saether, B-E. & Swenson, J. 2005. Utvärdering av Norges nationella övervakningssystem för stora rovdjur. DN-utredning 2005-7, Trondheim.

Slutrapport: resultat från 2006-2007 års inventering av lodjur, järv, varg, björn och kungsörn i Jämtlands län. Länsstyrelsen i Jämtlands län

Resultat av 2007 års rovdjursinventering i Norrbottens län. Länsstyrelsen i Norrbottens län

Redovisning av rovdjursförekomst på de områden i Norge och Finland som omfattas av rovdjursinventeringen i Norrbottens län 2007. Länsstyrelsen i Norrbottens län

Inventering av järv, lo, varg, björn och kungsörn i Västerbottens län
- Slutrapport för inventeringsäsong 2006-2007. Länsstyrelsen i Västerbottens län

Slutrapport för inventering av lodjur, järv, björn, varg och kungsörn i Västernorrlands län 2006-2007. Länsstyrelsen i Västernorrlands län